

برای شرفیابی حضور والاحضرت اقدس اجازه می فرمائید اسامی ۶ نفر از آقایان بقرعه کشیده شود که برای عرض تبریک شرفیاب شوند.

جمعیت از نمایندگان - صحیح است استقرا بعمل آمده آقایان ذیل معین شدند آقای حاج آقا اسمعیل - آقای آقا سید کاظم یزدی - آقای سردار رفیع - آقای محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس - آقای یاسائی - دیوان بیگی

رئیس جلسه ختم می شود مجلس پنج ساعت و ربع از شب گذشته ختم شد

رئیس مجلس شورای ملی - موتمن الملک منشی - مشهاب منشی احمد الطباطبائی

جلسه یکصد و پنجاه و پنجم صورت مشروح مجلس یوم یکشنبه ششم اردی بهشت هزار و سیصد و چهارم مطابق

دوم سوال المکرّم ۱۳۴۳

(مجلس دوساعت و ۳ ربع قبل از ظهر بر ریاست آقای مؤتمن - الملک تشکیل گردید)

(صورت مجلس لیل ۵ شنبه سوم اردی بهشت را آقای آقامیرزا شهاب الدین قرائت نمودند)

رئیس - نسبت بصورت مجلس اشکالی هست یا نه؟

(اظهاری نشد)

رئیس - آقای دولت آبادی

(اجازه)

حاج میرزا یحیی دولت آبادی -

بنده میخواهم راجع به بودجه مملکتی بودجه وزارت خاها چند کلمه عرض کنم مدتی است میخواهم این عرض را بکنم وقت و فرصت بدستم نمی افتاد.

ماده بیستم قانون اساسی یکی از موادی است که بعقیده من مهمترین مواد قانون اساسی است و باید مشروطیت و اصول کنیتوسیون و حکومت ملی روی ماده بیست قانون اساسی است که باید ششماه به آخر سال مانده بودجه مملکتی.

بودجه های وزارت خانه ها بمجلس بیاید و مجلس قبل از اینکه سال تمام شود آنها را تصویب کند که در اول سال بموقع اجرا گمارده شود.

اصلاحات و احتیاجات مملکت فرع بر بودجه است.

اگر بودجه معین نشود چطور اصلاحات می کنند؟

احتیاجات را چگونه برطرف می نمایند؟

وزارت معارف حالامی نویسد: لافلانقدر اضافه کنید و البته باید هم اضافه کنیم و بیش از این هم باید اضافه کنیم.

این اضافه ها اگر اول سال تصویب نشود از وسط سال اصلاحات شروع می -

شود؟ یا برای سال آتی؟

سال گذشته که ما میخواستیم بودجه هارا تصویب کنیم آقایان همه مخالفت کردند اصرار هم کردند و حق هم داشتند زیرا بعضی مالیات های غیر قانونی جزء بودجه بود و بالاخره به این شرط تصویب کردند که تا یک ماه مالیات های غیر قانونی بیاید بمجلس وتکلیف آنها معلوم شود و باین شرط ما بودجه سال گذشته را تصویب کردیم.

در آن وقتی که میخواستیم وره سفید را روی آن کاغذ سیاه بگذاریم.

سیاه گفتم.

بلی سیاه

چرا؟ برای اینکه سیاه یعنی تاریک و چون ما نمی دانیم چقدر از این مملکت گرفته میشود و چطور گرفته می شود و آن مبلغی که گرفته میشود بمصرف الاهم فالاهم مصرف می شود یا خیر؟

یک چنین چیزی اسمش تاریک نیست؟

ماروی آن وره سیاه یک کارت سفید گذاشتیم و گفتیم عطف بماسبق علی الله هر چه میشود بشود.

این هم عطف بماسبق باشد باینکه برای سال آینده یک فکری بکنیم. حالیکه ماه و کسری از سال گذشته است وما هنوز فکری نکرده ایم.

بنده نمیخواهم در این باب زیاد عرض کنم وقت مجلس را بگیرم فقط میخواستم عرض کنم ماده ۲۰ قانون اساسی که تا بحال اجراء نشده است آنرا اجراء کنند و اگر صلاح می دانند از طرف مجلس مقدس به دولت تذکر داده شود هر چه زودتر بودجه هایشان را بیاورند که شاید مثل سال گذشته نشود.

رئیس - شاهزاده شیخ الرئیس

(اجازه)

محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس

بنده در دستور عرض دارم

رئیس - آقای یاسائی

(اجازه)

یاسائی - چند سال است که در مملکت ایران مرض گاومیری پیدا شده و در اطراف مملکت خسارات زیادی بفلاحات وارد آورده است.

اخیراً در مرکز هم شیوع پیدا کرده و خساراتی که باید وارد بیاورد حالا این مرض سرایت کرده است بمحدود شرقی و گاوهای ورامین و خوار رامیتلا کرده است و به گاوهای سمنان و حدود سمنان هم سرایت کرده است و اگر از طرف دولت جدأ وسائل جلو گیری آن فراهم نشود کم کم بطرف خراسان هم خواهد رفت و یکی از عوامل مهم زراعت که منبع مهم عایدی این مملکت است از بین خواهد رفت.

میخواستم تقاضا کنم اگر مقتضی است

از طرف مجلس بدولت تذکر داده شود که توجه مخصوصی در این قضیه نموده موجبات رفع این مرض را فراهم نمایند.

رئیس - آقای آقاسید یعقوب

(اجازه)

آقاسید یعقوب - بنده خواستم از مقام محترم ریاست تقاضا کنم که به آقای وزیر مالیه اطلاع داده شود برای جواب سؤالاتی که خیلی پیش از این بمقام ریاست داده شده است حاضر شوند.

چند سؤال بود یکی راجع به شصت هزار تومان که اینجا اظهار شد تفاوت حوالجاتی است که از ولایات بر کز داده اند و چند سؤال دیگر هم هست تقاضای کم اطلاع داده شود که بیایند جواب بدهند.

یک تقاضای دیگر هم این است که از طرف مقام ریاست بوزراء اطلاع داده شود.

موقعی که جلسه تشکیل می شود دوسه نفر از آقایان وزراء بمجلس تشریف بیاورند که اگر آقایان اظهاراتی می کنند آنها هم مطلع شوند.

همین مسئله که آقای یاسائی اظهار کردند در فارس هم مسئله گاومیری آتشی برپا کرده است و همین طور سایر جاها خوبست آقایان تشریف بیاورند که مطلع و در صد جلو گیری بر آیند.

رئیس - آقای ضیاء الواعظین

(اجازه)

ضیاء الواعظین - عرضی ندارم جمعی از نمایندگان - دستور

رئیس - دستور امروز اولاً تعیین کمیسیون است بمدرابرت کمیسیون بودجه راجع بمسئله یرنی بعد قانون استخدام کشوری.

اول باید دونفر معین شوند برای تعیین انتخابات.

(استقرا بعمل آمده نتیجه بطریق ذیل حاصل شد)

(آقای صدرئی - آقای مشیرالدوله)

بعضی از نمایندگان - آقای مشیر -

الدوله تشریف ندارند.

(آقای امیر اشرف)

یک نفر از نمایندگان - جزء هیئت

رئیس هستند)

(آقای مدرس)

مدرس - بنده معذورم کسالت دارم.

یک نفر از نمایندگان - جزء هیئت

رئیس هستند.

مدرس - بلی جزء هیئت رئیس هم

هستم.

(آقای احتشام الحکماء)

رئیس - ایشان هم که جزء هیئت

رئیس هستند.

(آقای میرزا سید احمد بهبهانی)

رئیس - آقایان تشریف ببرند بپدرن برای انتخابات. انتخابات از طرف رامسر شروع می شود.

اخگر - بنده پیشنهادی دارم

رئیس - بفرمائید.

اخگر - بنده پیشنهاد میکنم انتقال کمیسیونها بماند برای بعد از تنفس تامباراه افکار شده بطور قطع رأی داده شود.

رئیس - آقایانی که با این پیش نهاد موافقت بفرمایند.

(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. آقای رهنما

(اجازه)

رهنما - عرضی ندارم

رئیس - آقای حائری زاده

(اجازه)

حائری زاده - عرضی ندارم

رئیس - خبر کمیسیون بودجه فرانک می شود.

(بشرح ذیل خوانده شد)

کمیسیون بودجه لایحه شماره ۱۹۷۹ دولت را مورد بحث قرار داده و با دلایل که از طرف آقای وزیر عدلیه بعمل آمده و با اصلاحی که در پیش نهاد بعمل آمد مواد ذیل را تنظیم و جهت تصویب تقدیم مجلس مقدس می نماید.

ماده اول - وزارت مالیه مجاز است ار اول حمل ۱۳۰۳ الی انقضای مدن کنترات مسیو یرنی سالی ۴ هزار و دویست تومان بعنوان کمک خرج علاوه بر مبلغی که بموجب کنترات قانونی ۲۱ جوزای ۱۳۰۲ مقرر است در باره مسیو یرنی پرداخت نماید.

ماده دوم - وزارت مالیه مجاز است از تاریخ انقضای کنترات مسیو یرنی سالی ۱۲ هزار فرانک (به نرخ روز) بعنوان مستعری مادام الحیوة در حق مسیو یرنی منظور و پرداخت نماید.

رئیس - مذاکرات راجع به کلبان است.

آقای حاج میرزا عبد الوهاب

(اجازه)

حاج میرزا عبد الوهاب - بنده حالا کار به این ندارم که مملکت پول دارد یا ندارد و بااصل اینکه ترتیب کنترات این شخص هم چطور بوده است کار ندارم.

لکن میخواهم سؤال کنم که در ظرف این ده سال کاری که این کرده چه بوده است؟

کلنل ما کرماک یا مستخدمین بلژیکی را باز میگفتند یک خدماتی کرده اند.

ولی آن خدمتی که مسیو یرنی ولو بفرستند ضد دینار هم کرده است چه بوده؟

قانون عدلیه یک قانونی است که باید مطابق با قانون شرع باشد و باید از طرف حکام شرع معین شود به این هم کار ندارم.

کاری که این شخص در مقابل صد و بیست

هزار تومان کرده است چیست؟
آقایان توضیح بدهند تا بنده هم
فانح شوم.

معاون وزارت عدلیه تصور میکنم
آقایانی که تا اندازه از اوضاع عدلیه با
اطلاع هستند خمدار مسیورنی را نتوانند
انکار کنند.

وضعیت عدلیه را در اوائل مشروطیت
اگر آقایان بخاطر بیاورند همانطور که سابقاً
هم بنده عرض کرده ام یک ماده قانون هم در
عدلیه نبود فعلا چندین مجموعه قوانین که
شاید پنج شش هزار ماده قانون باشد هر
عدلیه اجرا میشود در تهیه تمام این مواد
مسیورنی شرکت عمده داشته است و عمده
از آقایان نمایندگان از قبیل آقای مشیر-
الدوله و شاهزاده نصرت الدوله که وزیر عدلیه
هم بوده اند مسبق هستند که مسیورنی چه
زحماتی را متحمل شده است تا این قوانین
وضع شده است و بعد از وضع قوانین زحمات
بیشتری را متحمل شده است تا آنها اجرا
شده.

ممکن است آقایان بگویند این قوانین
را محاکم عدلیه اجرا میکنند.

راست است ولی در تحت نظر دائمی
مسیورنی بوده است و وزارت عدلیه مرکز
تقلی نداشته است که مواظب اجرای قوانین
باشد فقط مرکز تقلی که داشته و همیشه
ثابت بوده و نگذاشته است محاکم از حدود
قوانین تخطی کنند و مسیورنی بوده است
و با این ترتیب تصوری کنیم امروز مجلس
شورای ملی هر اقدامی راجع به مسیورنی
بکنند یک قدرانی است که از او کرده است
و هیچ چیز زیادی به او نداده است.

رئیس - آقای شوشتری
(اجازه)

آقا سید محمد علی شوشتری - بدو آنچارم
فرمایشات آقای معاون رارد کنم.

چون بنده خودم مدتی در عدلیه کار
کرده ام بخوبی مسبق هم مسیورنی هیچ
خدمتی برای این مملکت نکرده است حتی
در عدلیه در بین مردم عادی با فضل و مطلع -
ترو قانونی تر از مسیورنی از هر جهت خیلی
زیاد است.

در مجلس شورای ملی الان متجاوز از
چهارده یا نوزده نفر می باشند که دیپلم و تصدیق
از مدرسه حقوق دارند و تصدیق آنها حاکی
است که از مسیورنی مطلع ترند.

بعلاوه بنده از این جهات با ایشان مخالف
نیستم مخالفت بنده از ۳ جهت است:

یکی خواستن مستشار از خارج جهت

اولیه این است که یک مملکتی از نقطه نظر سیاست
یعنی ضعف آن مملکت ایجاب کرده
باشد

جمعی از نمایندگان (باهمه) این -
طور نیست.

آقا سید محمد علی شوشتری - مثلا
بعنوان دوستی با یک مملکتی مستشار برای

وضع قوانین خودشان بخواهند که یک
قوانینی وضع کنند مملکت ما این طور
نیست.

مملکت مادارای یک قانون جامع است
که احتیاج به هیچ قانونی ندارد و بعقد من
اگر در سایر ممالک هم یک مواد قانون
حقوقی خوبی پیدا شود اقتباس از قوانین
اسلامی ما است.

داور - اینطور نیست.

آقا سید محمد علی شوشتری - راجع به
طرز تشکیلات هم انصافاً آید این مدت
ده یا بازده مالی که مسیورنی در این مملکت
تشریف دارند آیا وضعیت طرز تشکیلات
عدلیه بشکلی کرده اند که پس از این مدت
مردم این مملکت بی نیاز باشند از این که
تجدید نظر بکنند؟

حیر اینطور نیست امروز وضعیت تشکیلات
عدلیه طوری است که تمام افراد مملکت
دچارند و تأمین مالی ندارند.

نصرت الدوله - قانون عدلیه را مجلس
تصویب کرده است.

آقا سید محمد علی شوشتری - راجع به
وضعیت تشکیلات عدلیه باید مراجعه شود
به افکار عمومی تا معلوم شود ملت و مملکت
از این طرز تشکیلات رضایت دارند یا
خیر؟

شیروانی - مسیورنی چه قضات
فاسدند.

آقا سید محمد علی شوشتری - ایشان باید
طرز تشکیلات را طوری مرتب نمایند که
اگر یک قاضی برخلاف رفتار کرد محاکمه
و دمه را بگیرند از بالا بپندازند یا این.

طرز تشکیلات عدلیه اینطور نبوده
بنده حقیقتاً توجه آقایان نمایندگان محترم
را جلب میکنم که توجه مخصوصی فرمایند
و حقیقتاً به بیندیس از ۱۱ سال ۱۲ سال
وضعیت طرز تشکیلات عدلیه طوری شده
است که مردم این مملکت بی نیاز باشند؟

بنده عقیده دارم اگر ۴ نفر متخصص
یعنی فی الجمله متخصص از خود ما در
عدلیه نبود طرز تشکیلات عدلیه تا این
اندازه هم درست نبود.

بعلاوه در قانون استخدام مسیورنی
در ماده سومش مینویسد:

حقوق مسیورنی سالیانه هفت هزار
و دو بیست تومان خواهد بود و این حقوق شامل
مدد معاش ریاست مدرسه حقوق و معلمی در
آن مدرسه است در آن روزی که بنا بوده است
مسیورنی استخدام شود این ترتیب را قبول
کرده است.

دیگر این چه پولی است که امروز از
این مملکت بی پول کم پول به او بدهند.

مخبر - یک قسمت از فرمایشات آقای
شوشتری را خود آقایان حکمیت خواهند
فرمود که خارج از موضوع بود زیرا قسمتی
را که راجع به طرز تشکیلات عدلیه فرمودند
مربوط به مسیورنی نیست و اگر ایرادی

دارند مربوط بمجلس است برای اینکه
قانون تشکیلات عدلیه بتصویب مجلس رسیده
است و اما یکی از اعتراضات دیگر که به
مسیورنی کردند این بود که پس از ۱۰
سال که در عدلیه است ما را بی نیاز کرده
است و کلیه نواقص ما مرتفع نشده است
گمان میکنم در آن جاهائی هم که دو بیست
سیصد سال است عدلیه دارند و تقریباً بیست
سال است مملکتشان مشروطه است هنوز
در ادارات قضائیشان نواقص هست که باید
بمرور مرتفع شود و ما باین زودی نمیتوانیم
تکمیل نمائیم.

یک قسمت دیگر از فرمایشاتشان را که
اصلاً لازم نمی دانم جواب عرض کنم و در
قسمت اخیر هم که فرمودند قبول کرده
است باید عرض کنم که قبول نکرده
است.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی
است.

(جمعی گفتند کافی نیست)

رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات
آقایان موافقین قیام فرمایند.

(معدودی برخاستند)

رئیس - معلوم می شود کافی نیست.

آقای دولت آبادی

حاج میرزا یحیی دولت آبادی - عرضی
ندارم.

رئیس - شاهزاده شیخ رئیس
(اجازه)

محمد هاشم میرزا شیخ رئیس - بنده
راجع بقانون استخدام اجازه خواسته بودم
در این جا عرضی ندارم.

رئیس - آقای دستغیب (اجازه) یک
قدری تأمل فرمایید عذر می خواهم نوبت آقا
شیخ فرج الله است.

آقا شیخ فرج الله - مقدمه لابد عرض
کنم تقریباً چهل روز پیش لایحه دخانیات
آمد بمجلس و نمایندگان در فوریت آن
مخالفت کردند و بالاخره گفته شد که حقوق
ادارات باقی مانده و بودجه کسر دارد لابد
براین هستیم که این قانون را تصویب کنیم
و بقید فوریت و آن وضع شب تا ساعت هفت
مجلس طول کشید تا تصویب شد.

من نمی دانم چه چیز باعث شده است که
این نوعها بر بودجه مملکت تحمیل کنیم.

در جلسه قبل تفاوت حقوق برای کلنل
ما کرماک تصویب شد یک حقوقی برای مأمورین
بلژیکی تصویب شد در این جلسه هم یک
اضافه حقوقی که هیچ لازم نیست باید تصویب
شود.

آن پیشنهاد هائی که در کمیسیون
بوده است و من بر آورد کرده ام تقریباً
چهار صد هزار تومان هست که بر بودجه مملکت
تحمیل شود.

آخر دولت چه در نظر دارد آیا باز هم
باید مالیات وضع کنیم؟

تلاطمه فرمائید ملت ایران صد بیست
کارگر هستند باقی آنها را که حساب کنیم
درویش - فقیر - رمال - جن گیر - روحانیون
مستخدمین ادارات - چه - چه اینها را که
مستثنی کنیم صدی پنج باقی می ماند که
کارگر هستند.

آیا باز هم باید مالیات بر این صدی ه
تحمیل کنیم؟

آخر چه ازومی کرده است؟
در مملکت اسلامی محاکم قضائی لابد
هستند مطابق قانون شرع قضاوت کنند و هیچ
محتاج بقوانین دیگری نیست اگر میگویند
این مسیورنی قانون نوشته است اشکالی
ندارد بنده هم حاضریم بهتر از او بنویسم.

ما از خود این مسیورنی چه استفاده
کرده ایم که حالا بیائیم یک اضافه حقوقی
به او بدهیم؟

آن وقت هم یک مستمیری برای او معین
کنیم.

مادر زمان استبداد متحمل دادمی زدیم
مفت خورها - آخوندها - شاهزاده ها - برای
این که مستمیری می گرفتند.

حالا امروز باید برای این شخص
مستمیری برقرار کنیم.

آخر فکر کنید این ملت فقیر که هیچ
ندارند باز باید مالیات بهشان تحمیل کنیم آن
هم بر این صدی پنج باین جهت بنده مخالفم.

رئیس - آقای یاسائی
(اجازه)

یاسائی - فرمایشاتی که بعضی از آقایان
این جا راجع برابرت کمیسیون بودجه کردند
یک قسمت راجع باین بود که مسیورنی در
مدت مستشاریش در عدلیه چه خدماتی کرده
است تصور میکنم فرمایشات معاون محترم
وزارت عدلیه در جواب کافی بود تمام قوانین
موجوده ماننجه افکار و ترجمه و مطالعات
مسیورنی است سایر آقایان هم یک نظر بانی
در آن ترجمه ها کرده اند.

آقا سید یعقوب - اینطور نیست.

یاسائی - این قوانین موجوده شمارا
مسیورنی مستشار عدلیه ترجمه کرده است با
نظر اشخاصی که اطلاعاتی در علم حقوق
داشته اند بعد هم بمجلس آمده در کمیسیون
عدلیه یک اعمال نظر هائی درش شده است
ولی اصول آن همان است که مسیورنی تدوین
کرده است.

بنا بر این بجای این که ما از خدمات
مسیورنی تشکر کنیم نباید آنقدر حمله
کنیم و ما به نظامات احتیاج داریم و از نقطه
نظر ارتباطی که با ملل دنیا داریم ناگزیریم
قائل شویم که این قوانین در مملکت ما باید
اجرا شود.

اصول قضائی در دنیا در متحدالشکل
میشود مثلاً در اسپانی و در ژاپون احضاریه
رایج جورابلاغ میکنند.

ما هم باید در این جا همانطور اجرا
کنیم.

و همان اصول را قبول کنیم والا می- آید و اجرا میکنند.

بنابراین لزومی ندارد که ما در این قبیل مسائل یک جمود هائی بخرج بدهیم و در این موقع یک اظهاراتی بکنیم که بطور کلی حقیقت نداشته باشد مثلاً بگوئیم قوانینی که امروزه در اروپا معمول و متداول است کلیتاً از قوانین ما اقتباس شده است بلی بندهم تصدیق دارم که یک قسمت از قوانین اسلامی ما اخذ شده است ولی بطور کلی این طور نیست فقط یک قسمت های برجسته حقوقی که بنطاق آنها خوب آمده از قوانین اسلامی ما اخذ کرده اند.

ما هم مجبور نیستیم تمام قوانین آنها را برای خودمان وضع کنیم در اصول و احکام حقوق مدنی ما مجبوریم به همان اصول شریفه و ترتیب معموله خودمان عمل کنیم ولی در جریان امور قضائی و قضاوت قرطاسی رفتارمان باید مطابق اصول همه دنیا باشد. این جا گفته شد در جلسه گذشته یک لوائح خرج و یک پول هائی را تصویب کردیم که بیک اشخاصی بدهند و در این جلسه هم باز میخواستیم تکرار کنیم با اینکه ملت فقیر است و بعضی ها مال و جن کثیر و بعضی دیگر مستخدمین دولت هستند اولاً بنده نمی دانم چه مناسبت رمال و جن کثیرا در در دین مستخدمین دولت محسوب داشته و کمان می کنیم که در نبودن کاین اظهار را کردند والا نمی فرمودند.

در هر حال بنده عرض می کنم باین که ملت فقیر است از عده تأدیه یک مالیات هائی نمی تواند برآید مملکت این گونه مبلغ ها چیز ممتدیهایی نیست و اهمیت ندارد و آقایی که همیشه «مثل خود بنده» سنگ فقرا را بر سر می زنند خوب است در یک مواقع و موارد دیگری رعایت حال فقرا را به نمایند مثلا موقعی که می خواهیم مالیات تصاعدی وضع کنیم و مالیات را از دوش فقرا برداشته و بر سر مایه دارهای مملکت تعمیم کنیم در آن وقت خوب است این رعایت را بکنند و الا در این موقع از طرز تشکیلات وزارت عدلیه و اصلاح امور قضائی مدا کرم می- شود مناسب نیست سنگ فقرا را به سینه بزنیم.

در این جا مذا کرم می شود که طرز تشکیلات عدلیه خوب نیست و مردم از این طرز ناراضی هستند. این حرف در این مملکت زیاد گفته شده است و همه شنیده اند که مردم روی هم رفتار تشکیلات عدلیه ناراضی هستند ولی کرده اند که عدم رضایت مردم از طرز تشکیلات عدلیه با توجه به دلیل بی ادبانه ای نیست زیرا بالخصوص ماها که دیده و تجربه کرده ایم می دانیم که مدعی ها همیشه از عدلیه فرار می کنند مدعی علیه برعکس بعدلیه می- چسبند.

مدعی ها با این که قبلا فکر های خودشان را کرده و پخته نموده اند و شب کدر رخن خواب می خوابند فکر می کنند که فردا چهار و باجه اسلحه مدعی علیه شان را خورد کنند میل دارند که به دار الحکومه عارض بشوند و فرانس با بی بایده و طرفشان را بگیرد و جلب نماید ولی طرز تشکیلات عدلیه برای مدعی علیه ها که از قضیه هیچ اطلاعات ندارند دو سه ماه وقت باقی می گذارد که فکر چاره بکنند.

بهر حال آقاییان متنفذین بیشتر طرفدار اصول حکومت استبدادی هستند و میل دارند که همان اصول شل کن سفت کن سابق در کار باشد و طرز توصیه بازی باز مجری شود و چیزی نباشد که خوف دوسیه برود و نشود او را کاری کرد و بلا و محکومین هم همیشه از عدلیه ناراضی هستند برای این که در دعوی همیشه یک طرف محکوم است و او البته ناراضی است.

پس هر طور که تشکیلات عدلیه را قرار بدهید باز عده ناراضی خواهند بود چه ما کم ابتدائی چه ما کم صلح نامحدود چه صلحیه چه استیناف در تمام نقاط داشته باشیم هر طور و بهر شکل تشکیلات عدلیه را قرار دهید باز عده که محکوم می شوند ناراضی خواهند بود.

این عده رضایت نه تنها در این مملکت است بلکه در تمام دنیا عده از مردم از عدلیه ناراضی هستند و اگر آقاییان مطالعه بفرمایند ملاحظه خواهند کرد که در سابق مردم از قضاوت هائی که در محاکم شرعیه بخصوس می شد ناراضی بودند و هر فاضی شرعی که محاکمه می می کرد طرف بغض و نفرت مردم بود و یک دشمن هائی داشت وقتی یک نفر محکوم می شد او با تمام بستگانش با آن قاضی دشمن می شدند و حالات تمام آن شکایات مجتمع و در اطراف عدلیه متمرکز شده است و مردم را از عدلیه ناراضی کرده است ولی این ها هیچ کدام مربوط به مسیورینی نیست.

اینها البته راجع به طرز تشکیلات عدلیه و غیر از مسئله قضاوت است و چنانچه خودشان هم فرمودند این را نباید مخلوط به امر قضاوت کرد و امر قضاوت باید مطابق اصول شرعی باشد.

برای این که مذهب رسمی ما اسلام است و در ترتیب قضاوت که مدعی چه باید بکند و متکرم چه وظیفه دارد این باید برطبق اصول شریفه انجام پذیرد.

ولی راجع به طرز تشکیلات عدلیه همان طور که آقای معاون محترم وزارت عدلیه فرمودند در خرد ایران هم یک عده اشخاص حقوق دان با اطلاع از قبیل آقای مشیرالدوله و شاهزاده نصرت الدوله هستند که گمان نمی کنم اطلاعاتشان از مسیورینی کمتر باشد و آنها البته خوب میدانند که ترتیب ابلاغ احضاریه یا رساندن اخطار به چطور است و این آقاییان در اداره کردن تشکیلات عدلیه با چارچشمه دارند و مطلعند و خوب می توانند مرتب نمایند و خود این آقاییان

قانون تشکیلات را هم همانطور که آقای عماد السلطنه اظهار کردند دولت به مجلس پیشنهاد کرد و در ادوار گذشته به مجلس آمده و یک مسیورین عدلیه رجوع شده و به تصویب نرسیده است و چند سال هم هست که در مملکت مجری است و حالا اگر دولت حس می کند که مردم ناراضی هستند و لازم است تغییر بدهد باید خودش طرز بهتری بجای این ترتیب در نظر بگیرد و مجلس پیشنهاد کند یا اگر صلاح احساس کرده اند که عدم رضایت مردم از طرز تشکیلات عدلیه صحیحی دارد باید این ترتیب فعلی را منقح کنند و بنده شخصاً مایل هستم که اصول حکمیت و قضاوت مجری شود و اگر غیر از این ترتیب برای مملکت مقتضی بود بنده هم طرفدار آن بودم ولی این تشکیلات را ما تا سالیان دراز باید تمدید بدهیم و حکومت ملی را باین وسیله باید مستقر

نظر حکام شرع سابق که خودشان خوب مثل زدن ولی این مسئله مربوط به مسیورینی نیست.

یک قسمت از اظهاراتشان این بود که فرمودند باید فرق گذاشت میانه طرز تشکیلات و قضاوت.

یک وقت است که ما می خواهیم تشکیلات عدلیه را مرتب کنیم که بفرموده خودشان احضاریه چطور و بچه وسیله باید برای طرف فرستاده و ابلاغ شود و یادر صورت استنکاف از رؤیت چه باید کرد یا ترتیب میز و صندلی و اطاق چطور باید باشد.

علاوه از همه اینها اصلا بنده با کثرتان مسیورینی مخالفم تا چه رسد به اضافه حقوق و مدد معاش چرا؟

برای اینکه ما وقتی که میخواهیم یک نفری را کثرتان و استخدام کنیم باید اول فوایدش را بسنجیم و در نظر بگیریم بعد او را کثرتان کنیم خوب!

فایده مسیورینی چیست؟ برای وضع قانون است؟

علاوه از اینکه اینطور نیست بنده از آقاییان موافقین استدعا دارم که در موقع دفاع این تعبیر را نکنند حتی از آقای یاسائی استدعا دارم که در مجلس شورای ملی ایران در طی عبارات و دفاعاتشان این اظهار را نکنند که مسیورینی برای ما قانون وضع می کند.

ایشان کسی بوده اند که در این مدت هیچ کسی تعلیم نداده اند

پس اصلا چه فایده دارند که ما حالا مدد معاش درباره ایشان منظور کنیم از این جهت بنده اصلا با کثرتان ایشان مخالفم آقاییان موافقین تمنا دارم که در طی عباراتشان یک بیاناتی بفرمایند که بعلت یا مذهب ایران گوشه و خدشه برند.

رئیس- شاهزاده نصرت الدوله (اجازه)

نصرت الدوله - بنده از برای مخالفت یا مشاجره با آقاییان که با کثرتان مسیورینی مخالفند اینجا نیامده ام - اگر مخالفت همه آقاییان مخالفین مثل مخافت آقای دست غیب بود که اصل مقصودشان را فرمودند هیچ مورد نزاع و محل ایراد نبود.

بنده بشما قول میدهم که خود بنده اگر اورا آلت مطالعه می یافتم به هیچ وجه قبول نمی کردم که او در عدلیه باقی ماند. دیگر اینکه در اینجا اشاره شد که ما خارجی عقاید و افکار همه آقاییان نمایندگان استقلال دارد ممکن است یک کسی معتقد باشد که وجود همچو مستخدمی لازم است و دیگری معتقد باشد که لازم نیست

ولی چیزی که اسباب نهایت تأسف و بعقیده من بدبختی است (من بعقیده خودم حرف میزنم ممکن است مخالف این عقیده هم باشد)

در خاطر من نیست و لوائیکه خودم مخبر آن راه برت بوده بچه واسطه بود نظر نیست) همینقدر بشما اطلاع دارم که رضایت خاطر او به عمل نیامده بود.

و دولت بعد در صدد برآمده است که این را اصلاح بکند و از مجلس تقاضا کند کاین تفاوت را تصویب بکند.

پس نمیشود بگوئیم همانطوری که مخبر گفتند آن کثرتان مقرر سابق با رضایت خاطر او که یکی از طرفین کثرتان است و کثرتان از طرفین است به عمل آمده.

بنده بشما قول میدهم که خود بنده اگر اورا آلت مطالعه می یافتم به هیچ وجه قبول نمی کردم که او در عدلیه باقی ماند. دیگر اینکه در اینجا اشاره شد که ما خارجی عقاید و افکار همه آقاییان نمایندگان استقلال دارد ممکن است یک کسی معتقد باشد که وجود همچو مستخدمی لازم است و دیگری معتقد باشد که لازم نیست

ولی چیزی که اسباب نهایت تأسف و بعقیده من بدبختی است (من بعقیده خودم حرف میزنم ممکن است مخالف این عقیده هم باشد)

بنده بشما قول میدهم که خود بنده اگر اورا آلت مطالعه می یافتم به هیچ وجه قبول نمی کردم که او در عدلیه باقی ماند. دیگر اینکه در اینجا اشاره شد که ما خارجی عقاید و افکار همه آقاییان نمایندگان استقلال دارد ممکن است یک کسی معتقد باشد که وجود همچو مستخدمی لازم است و دیگری معتقد باشد که لازم نیست

ولی چیزی که اسباب نهایت تأسف و بعقیده من بدبختی است (من بعقیده خودم حرف میزنم ممکن است مخالف این عقیده هم باشد)

بنده هیچ در اصل این قسمت وارد نمی شوم.

عرض میکنم که شایسته خدمات سابق برین را بشناسید و آن وقت هم قضاوت بکنید اگر امروز مستغنی شده اید و نمی خواهید استخدامش نکنید ولی طوری نکنید که اسباب باس شود

ولی بنده عرض می کنم که مسیورینی هنوز وجودش برای ما لازم و مفید است و میتوان از او استفاده کنید.

یک مسئله دیگر هست که آقای معاون وزارت عدلیه با آقای مخبر اشاره کردند این را بنده میخواهم توضیح بدهم.

اما راجع به قسمت آخر عرض میکنم این دوازده هزار نفر آنک را که می خواهند اضافه کنند این را بنده توضیح می دهم زیرا این منحصر مسیورینی نیست بلکه یک سابقه است که معمول بوده و همیشه دولت ایران نیست مستخدمین که از اخراج میگریخته و مخصوصاً مستخدمینی که در مملکت خودشان صاحب کار و پیشه و شغل بوده اند و بواسطه استخدام در ایران از آن استفاده ها و منافعی که در مملکت خودشان می کردند محروم می میگرددند.

و آقاییان این بداندند که مسیورینی از مستخدمین رسمی دولت فرانس است و امروز رتبه اش مساوی است با رتبه باستان استیاف و اگر در مملکت خودش باقی مانده بود و در آنجا کار کرده بود مطابق قوانین مملکت خود بیک سنی که میرسد دارای حقوق تقاعد بود.

بنده بشما قول میدهم که خود بنده اگر اورا آلت مطالعه می یافتم به هیچ وجه قبول نمی کردم که او در عدلیه باقی ماند. دیگر اینکه در اینجا اشاره شد که ما خارجی عقاید و افکار همه آقاییان نمایندگان استقلال دارد ممکن است یک کسی معتقد باشد که وجود همچو مستخدمی لازم است و دیگری معتقد باشد که لازم نیست

ولی چیزی که اسباب نهایت تأسف و بعقیده من بدبختی است (من بعقیده خودم حرف میزنم ممکن است مخالف این عقیده هم باشد)

بنده بشما قول میدهم که خود بنده اگر اورا آلت مطالعه می یافتم به هیچ وجه قبول نمی کردم که او در عدلیه باقی ماند. دیگر اینکه در اینجا اشاره شد که ما خارجی عقاید و افکار همه آقاییان نمایندگان استقلال دارد ممکن است یک کسی معتقد باشد که وجود همچو مستخدمی لازم است و دیگری معتقد باشد که لازم نیست

ولی چیزی که اسباب نهایت تأسف و بعقیده من بدبختی است (من بعقیده خودم حرف میزنم ممکن است مخالف این عقیده هم باشد)

بنده بشما قول میدهم که خود بنده اگر اورا آلت مطالعه می یافتم به هیچ وجه قبول نمی کردم که او در عدلیه باقی ماند. دیگر اینکه در اینجا اشاره شد که ما خارجی عقاید و افکار همه آقاییان نمایندگان استقلال دارد ممکن است یک کسی معتقد باشد که وجود همچو مستخدمی لازم است و دیگری معتقد باشد که لازم نیست

ولی چیزی که اسباب نهایت تأسف و بعقیده من بدبختی است (من بعقیده خودم حرف میزنم ممکن است مخالف این عقیده هم باشد)

بنده بشما قول میدهم که خود بنده اگر اورا آلت مطالعه می یافتم به هیچ وجه قبول نمی کردم که او در عدلیه باقی ماند. دیگر اینکه در اینجا اشاره شد که ما خارجی عقاید و افکار همه آقاییان نمایندگان استقلال دارد ممکن است یک کسی معتقد باشد که وجود همچو مستخدمی لازم است و دیگری معتقد باشد که لازم نیست

ولی چیزی که اسباب نهایت تأسف و بعقیده من بدبختی است (من بعقیده خودم حرف میزنم ممکن است مخالف این عقیده هم باشد)

بنده بشما قول میدهم که خود بنده اگر اورا آلت مطالعه می یافتم به هیچ وجه قبول نمی کردم که او در عدلیه باقی ماند. دیگر اینکه در اینجا اشاره شد که ما خارجی عقاید و افکار همه آقاییان نمایندگان استقلال دارد ممکن است یک کسی معتقد باشد که وجود همچو مستخدمی لازم است و دیگری معتقد باشد که لازم نیست

ولی چیزی که اسباب نهایت تأسف و بعقیده من بدبختی است (من بعقیده خودم حرف میزنم ممکن است مخالف این عقیده هم باشد)

بنده بشما قول میدهم که خود بنده اگر اورا آلت مطالعه می یافتم به هیچ وجه قبول نمی کردم که او در عدلیه باقی ماند. دیگر اینکه در اینجا اشاره شد که ما خارجی عقاید و افکار همه آقاییان نمایندگان استقلال دارد ممکن است یک کسی معتقد باشد که وجود همچو مستخدمی لازم است و دیگری معتقد باشد که لازم نیست

ولی چیزی که اسباب نهایت تأسف و بعقیده من بدبختی است (من بعقیده خودم حرف میزنم ممکن است مخالف این عقیده هم باشد)

بنده بشما قول میدهم که خود بنده اگر اورا آلت مطالعه می یافتم به هیچ وجه قبول نمی کردم که او در عدلیه باقی ماند. دیگر اینکه در اینجا اشاره شد که ما خارجی عقاید و افکار همه آقاییان نمایندگان استقلال دارد ممکن است یک کسی معتقد باشد که وجود همچو مستخدمی لازم است و دیگری معتقد باشد که لازم نیست

ولی چیزی که اسباب نهایت تأسف و بعقیده من بدبختی است (من بعقیده خودم حرف میزنم ممکن است مخالف این عقیده هم باشد)

بنده بشما قول میدهم که خود بنده اگر اورا آلت مطالعه می یافتم به هیچ وجه قبول نمی کردم که او در عدلیه باقی ماند. دیگر اینکه در اینجا اشاره شد که ما خارجی عقاید و افکار همه آقاییان نمایندگان استقلال دارد ممکن است یک کسی معتقد باشد که وجود همچو مستخدمی لازم است و دیگری معتقد باشد که لازم نیست

ولی چیزی که اسباب نهایت تأسف و بعقیده من بدبختی است (من بعقیده خودم حرف میزنم ممکن است مخالف این عقیده هم باشد)

چند دقیقه نفس داده میشود. (در این موقع جلسه برای نفس تعطیل و پس از کساعت مجدداً تشکیل گردید) رئیس آقای عراقی (اجازه)

حاج آقا سید علی عراقی - بنده راجع باین بلاهه مخالف و ملتش هم این است که از این طرح و خبری که کمیسیون داده است معلوم میشود بک کثرتانی که حقوق مسیورینی را در آن کثرتان معین کرده است هست.

فقط يك دلائلی دولت در کمیسیون بود که اقامه کرده است که به موجب آن چهار هزار دو بیست تومان بعنوان کمک خرج برای برنی تصویب کرده و علاوه بر آنهم مالی دوازده هزار فرانک بمدار اینکه کثرتانش تمام شد بعنوان مسیورینی برقرار کرده است.

چون هیچکدام از این دلائلی که ایجاب کرده باشد که يك چهار هزار و دو بیست تومانی علاوه باو داده شود و يك دلائلی که ایجاب کند دوازده هزار فرانک بمدار و بعنوان مستمری مادام الحیوة به او داده شود بهیچوجه این دلائل را بنده ندیدم از این جهت بنده مخالفم.

در ای اینکه مسیورینی بک مستخدمی است که بنده هم تصدیق میکنم علاوه بر اینکه شخص خوبی است يك دلائلی هم هست که باید در عدلیه باشد.

ولی در بن مدت خدمات فوق العاده که ایجاب کند چهار هزار دو بیست تومان باو بدهیم بنده خال میکنم همچو خدمت نمایانی تاکنون نکرده است.

مضافاً بر اینکه بر فرض اینکه بخواهیم در حق او رعایتی بکنیم یکی از این دو ماده را باید در صحبت کرده

یعنی یا دوازده هزار فرانک را بعد از اینکه کثرتانش تمام شد باو بدهیم یا چهار هزار دو بیست تومان را ومن با يك همچو چیزی که چهار هزار دو بیست تومان علاوه بر کثرتانش در هر سال باو بدهیم و بمدار اشتهام کثرتانش هم دوازده فرانک بعنوان مستمری مادام الحیوة به او بدهیم مخالفم

در صورتیکه تاداریم کم کم کاری می کنیم که دفتر مستورینات را تهیه بکنیم آتوقت جای دیگر تصدیق میکنیم این چیز غریبی است!!

مملکت پیش از این بنده نمیخواهم چیزی عرض کنم.

مخبر - اینکه آقای عراقی اعتراض نمودند راجع به دوازده هزار فرانک و مبلغ اضافه بر کثرتان این مسئله دوتا است اگر مسیورینی همین اندازه خدماتی که در وزارت عدلیه و بودولت ایران کرده است در هر جایی میکرد

اگر بودولت فرانسه یا دولت دیگری

میکرد مجبور بودند که يك حقوقی بعنوان مستمری و تقاعد در ایام پیری باو بر دازند و چون خدماتش در این دولت بیابان میرسد البته دولت ایران هم نباید در یاداشی خدماتش مدتی که در سر کار و مشغول خدمت بوده است مستمری باو بدهد.

اما راجع باعتراضی که در اصل مبلغ کثرتان فرمودند: همین طوری که شاهزاده نصرت الدوله فرمودند مسئله کثرتان باید مرضی الطرفین باشد.

بعنی هم باید این طرف راضی شود و هم آن طرف و در آن موقع مسیورینی راضی نشده روز و متأسفانه وقت مجلس چهارم هم منقضی شد و دولت نتوانست این اصلاح را به مجلس چهارم بیاورد و تقاضای اضافه کند

تا مجلس پنجم مفتوح شد دولت اصلاح کثرتان مسیورینی را به مجلس تقدیم کرد.

اگر تاریخ که این لایحه از وزارت عدلیه به مجلس آمده است ملاحظه بفرمائید تصدیق خواهید فرموده.

و این مدت هم که در کمیسیون بوده معطاً شد از برای همین تحقیقات و تفتیشاتی بود که عرض کردم و دلائلی هم که اقامه شد کمیسیون را امتناع کرد و این ترتیب را تصویب کرد و ایرات آنهم چند ماه است از کمیسیون تمام شده و به هیئت رئیسه تقدیم شده که امروز در مجلس مطرح شده است.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - بازرای میگیریم

رئیس - آقایانیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمائید

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد

رأی گرفته میشود برای شور در مواد آقایانیکه شور مواد را تصویب میکنند قیام فرمائید.

رئیس - تصویب شد

آقایان صدرائی آقای میرزا سید احمد بهجانی تشریف بفرمایند بیرون برای انتخاب کمیسیونها.

عده اعضاء کمیسیونها را عرض میکنم که فراموش نشود.

کمیسیون مالیه دوازده نفر - خارجه شش نفر - داخله دوازده نفر - فوائد عامه و پست تلگراف دوازده نفر - عدلیه دوازده نفر - معارف هشت نفر - نظام هشت نفر - انتخابات از طرف دست راست شروع خواهد شد ماده اول خیر کمیسیون بودجه مطرح است آقای کازرونی

(اجازه)

آقای کازرونی - بنده اطلاعات خودم را راجع به اینکه در ایام فترت چرا اضافه

حقوقی برای این آدم قائل شده اند عرض نمیکنم شاید بعضی از آقایان مطلع و مستحضر باشند.

در دوره چهارم کثرتان این آدم به مجلس آمد متهاجر کمسیون بودجه مطرح بود بالاخره با موافقت دولت کمیسیون بودجه اضافات وارد کرد و برای تصویب کثرتانش هم بک اقداماتی شد و همین طور در مجلس راجع بکثرتانش مخالفت موشد تا بالاخره کثرتانش از مجلس گذشت و تمام شد.

البته بر طبق کثرتان خود دارد حقوقی بگردد و در ازاء آن خدمت بکنند حقوقش را گرفته.

خدمتش را هم کرده اگر حال قدر شناسی باید کرد: البته اشخاصی که اطلاع دارند که يك خدمات فوق العاده کرده بر آنها لازم است که از او قدر دانند بکنند و اشخاصی هم که اطلاع ندارند و آثار خارجیش را هم ندیده اند گمان می کنم برایشان این مسئله لزومی نداشته باشد.

مسئله مستخدمین بزرگم دادگرک بنده اطلاع دارم که خدمت کرده اند و هر وقت هم راجع به بزرگی هابک قضیه بحث باید بنده قدر دانی می کنم و تشکر می کنم ولی در این حال اطلاع ندارم آثار خارجیش هم بنظر بنده چندان رضایت بخش نیست.

زیرا مدعی و مدعی علیه هر دو شکایت می کنند در هر صورت این مسئله حالاً خارج از موضوع است

بنده عرض می کنم آقایان می فرمائید که ما محتاجیم به اینکه قانون وضع میکنیم یا در خارجه چنین و چنان است آن وقت این را تاویل می کنند به اینکه سالی چهار هزار و دو بیست تومان اضافه مواجب بدهیم بنده در بر گردانش نمی دانم چه طور می شود؟

خوب قوانین لازم است ما هم بایستی وضعیات خودمان را طوری کنیم که مطابق کند با مواضع عالم آیا همین دلائل باید علاوه بر هفت هزار و دو بیست تومان که باومی دهیم چهار هزار و دو بیست تومان دیگر هم بدهیم!!

بنده این را دلیلی برای او نمی بینم. مایک قدری هم بایستی مراجه کنیم با اقتدارات مملکت خودمان.

بنده می بینم این لواجیح خرج را عقب هم دیگر بدون اینکه لزومی داشته باشد تصویب می کنیم و مثل دوره چهارم آخر سال خواهیم دید که يك مبلغ معتدیه کسر داریم آن وقت باید يك میانی مالیات وضع کنیم و تمجیل کنیم بر مردمی که صدای المجموع العویشان با آسمان رسیده

در هر صورت بنده تصور می کنم که این اضافه کاملاً بی مورد است و قسمت مستمری هم يك سابقه سوئی می شود.

ما مستخدمین دیگری هم داریم.

مستشار های خارجه هم داریم اگر بنا شود این جا يك مستمری تصویب کنیم آن وقت این سابقه می شود و شاید بعدها چار اشکال شویم و در این صورت بایستی این را قبول کنیم.

علاوه دلیل هم ندارد و اگر در خارجه يك حقوق تقاعدی با مستمری مستخدمینشان میدهند از حقوقشان کسر میکنند و بعد در ایام پیری از همان حق فرقی که کسر گذاشته اند بعنوان حقوق تقاعد بهشان میدهند.

ولی ما که چیزی از حقوق این آدم کسر نگذاشته ایم که حالا حقوق تقاعدی مستمری باو بدهیم آیا این هم جزو کثرتان بوده است یا جزء ما عاید بوده است.

کازرونی - بله در هر صورت بنده تصور می کنم حقیقه این تجمل فوق العاده بی مورد است و من نمی توانم رأی بدهم و عقیده خودم را کتمان نمی کنم و در آبیام راجع حاضر گردم و البته هر کسی مطابق عقیده خودش رای خواهد داد

رئیس - آقای شریعت زاده (اجازه)

شریعت زاده - گرچه برای اشتباهی که شده بنده در کلیات هم چرو موافقت بودم مطالبی داشتم که عرض آن در مجلس شورای ملی ضرور بود.

ولی چون نوبه بنده رسیده است امیدوارم که در کلیات آخر توضیحاتی در این باب بدهم در قسمت مخالفتی که آقای کازرونی کردید چیزهایی بنده یادداشت کرده ام

یکی این است که در دادن اضافه حقوق علنی بنظر نمی رسد

یکی دیگر این است که در مجلس سابق نسبت بکثرتان ایشان يك اشخاصی مخالفت کرده اند

دیگر اینکه لواجیح مخارج غیر ضروری را نباید تصویب کرد.

نسبت بقیمت اول تصور میکنم اگر بلايه دولت و بغير کمیسیون بودجه دقت نظر میفرمودند تصدیق میکردند که تقدیم این لایحه و تقاضای تصویب این طرح مدال و موجه است

برای اینکه يك دولتی که میخواهد بايك کسی داخل يك قرارداد بشود آن قرار داد محقق نمیشود مگر بر تراضی طرفین و آن کثرتانی که سابقاً در مجلس تصویب شده بود در موقع مباحثات رعایت این مسئله نشده بود

چون دولت همیشه وظیفه دار است نسبت بمستخدمین که لیاقتشان محقق است و خیر خواهی آنها نسبت بمملکت مسلم است و هر وقت خدماتی بآنها رجوع شده صادقانه انجام داده اند رعایت خدمات آنها را بکنند و سعی کنند که تبعیض بین آنها و مستخدمین

دیگر نشود و باینجهت و بر طبق دلائلی که در کمیسیون بودجه هست و علت پیشنهاد آن را ذکر کرده

موجهاً تصویب این خرج را پیشنهاد کرده اند

اگر آقای کازرونی دقت نظر میفرمودند سؤال ازوجه تسمیه این خرج نمیگردند

قسمت دیگر که راجع است باینکه در مجلس سابق يك اشخاصی در موقع مباحثه کثرتان سید پرینی مخالفتی کردند بنده نفهمیدم نحوه استدلال ایشان به بیان این مسئله چیست

البته مجلس وضع شده است برای مباحثات در مسائل نظری و البته در بعضی قضایا عده از آقایان نمایندگان طبعاً مخالف خواهند بود برای اینکه اجتهاد و استنباط آنها در فهم قضایا مختلف است.

پس این اعتراض که چون در کثرتان ایشان در دوره چهارم بعضی از نمایندگان مخالفت کرده اند دلیل نیست بر رد تقاضای تصویب این خرج فعلی و اینکه این اضافه را نباید اورداد

و بنده هیچ تناسبی بین دلیل و مدلول نمی بینم و زیاده بر این هم در این باب عرض نمیکنم

قسمت دیگر مربوط است بشکایت مدعی و مدعی علیه از عدلیه

اگر چه در موقع مباحثه در کلیات بعضی از نمایندگان معترض در این باب شرحی فرموده اند

ولی بنده هم لازم می دانم عرض کنم که قضاوت یکی از آثار حتمیش وجود شکایت و ناراضی است

باین معنی که نتیجه قضاوت در هر قضیه رضایت یکی و عدم رضایت دیگری است خاصه در این مملکت

علاوه موضوع مباحثه ماده اول است و شکایت از عدلیه ربطی بمسئله ندارد

دیگر اینکه فرمودند اضافه مستمری برای چه می دهند؟

آقای نصرت الدوله در ضمن توضیحات خودش در کلیات گفتند که مسیورینی يك شخص لایق و متفحص و حقیقت و اعتبارات قانونیش در مملکت جمهوری فرانسه ثابت و محقق است

برای اینکه این سمت یعنی مدعی العمومی در آنجا خیلی مهم است

و اگر او بجای انجام خدمات در مملکت ایران در مملکت خودش اشتغال بخدمت داشت

بعد از مدت معینی برای او حقاً بر حسب قانون مدعی يك حقوق مقرر می داشتند و حقوق در اینجا داده نشده است

یعنی انجام خدماتی را که برای مملکت

ایران کرده است هیچ دلیلی به نظر نمی رسد در صورتیکه اگر آنجا بود این حقوق برای او مقرر بود

و اگر ایرانی بود بعد از انجام يك سلسله خدمات حتمی برای او معین میشد این رعایت در حق او نشود و تصور میکنم در این باب هیچ تردیدی نیست

بالاخره امیدوارم آقایان نمایندگان معترم این حقیقت را تصدیق کنند که بالاخره ما احتیاج داریم با اشخاص متفحص و از آثار اخلاقی ملت ایران است که همیشه نسبت با آثار خدمات اشخاص قدر دانی بکنند

و این نکته را هم متذکر می شوم که اگر آقایان تصور کرده اند که ایشان يك خدمات مهمه انجام نداده اند

این اغراض بایشان وارد نیست زیرا صلاحیت ایشان محل تردید نیست فقط باید زمام داران از معاملات ایشان استفاده کنند و اگر نکرده اند برایشان بعنی نیست

پس بهتر این است مجلس شورای ملی این لایحه را تصویب کند

و بالاخره وظیفه خودش را در استفاده از مملکت از معلومات این شخص و الزام زمام داران با استفاده از او و بالاخره اعطای اختیاراتی که لازمه استفاده از معلومات این شخص است انجام بدهد

رئیس - آقای آقا سید یعقوب معالیف؟

آقا سید یعقوب - بلی

رئیس - بفرمائید

آقا سید یعقوب - بنده بر حسب عقیده که دارم

یا صحبت هائی که در اینجا شد اساساً باین حرفها موافق نیستم

در اینکه ما خیلی معلومات را از ملت با شرافت فرانسه اخذ کرده ایم

جای تردید نیست و بنده شخصاً متشکر و ممنونم

آنها آزادی که پیشرداندند حقیقه قابل تقدیس است و ابداً این موضوع قابل صحبت نیست

ولی عرض بنده این است که بنده وکیل هستم تعقیب دارم نظریات خودم را که هر قانونی که از مجلس گذشت باید آن قسطنون به قوت خودش بساقتی باشد و آن قسطنون واجب الرعايه است است و باید اجرا شود و بنده اطلاع ندارم که در دوره فترت چه واقع شده

اما در دوره چهارم بنده در کمیسیون بودجه بوده ام و در کمیسیون عدلیه هم بوده ام و خدمت میکردم

بنده نظرم بکثرتانست که کثرتان واجاره در دوره چهارم بوده و این که میفرمایند آخر دوره چهارم واقع شده گمان میکنم آقای عماد السلطنه بی مرحمتی کردند

برای اینکه متن قرارداد است که در

جوزای ۱۳۰۱ بوده و در ۱۳۰۲ بود که مجلس منقضی شد

پس در يك زمان کمی نبوده که بگوئیم وقت از برای مجلس نبود که جریان شود زمان هم داشت مجلس هم بود عملیاتی هم واقع شد

اگر هم يك اشکالاتی در پیش بود وزیر وقت البته پیشنهاد میکرد مسیورینی هم به عقیده بنده خدمت کرده.

بنده منکر خدمت او نیستم ما هم او را برای خدمت آورده ایم و البته هر مستشار و معلمی را که میآوریم برای خدمت میآوریم و کاملاً بنده مرهون خدمات ایشان هستم

لیکن خدمت را در مقابل نعمت کرده اند که آنها هم در کثرتانشان معین است حالاً دلیل بر اینکه آمده اند چهار هزار و دو بیست تومان بعینه

حکایت مستوفیان قدیم که مینوشتنند دوهزار و دو بیست تومان و پنججاه دینار دیگر چهار هزار و دو بیست تومان چرا؟

بنویسند پنج هزار تومان بگویند دوهزار تومان اگر میگویند از عملیات دوره فترت شده است کان لم یکن است و هیچ محل نظر نیست

مجلس چهارم هم وجود مسیورینی را لازم دانست که برای عدلیه او را استخدام کند.

و هیچ نظری بسابقه نداشت و مستقل بود با استقلال خودش و با اطلاع و بصیرتی که داشت وجود او را لازم می دانست برای اینکه میدانست سابقه در علم حقوقش خوبست باین اعتبار بورد و سابقه نبوده و سابقه اش هم همین است که در مجلس چهارم قانونش گذشته

بنده عقیده ام این است که آن قانون باید بقوت خودش باقی باشد

وزرا و هیئت دولت که محل اعتماد مجلس هستند

اگر میدانند خدمات این شخص چه بوده

بنده استدعا می کنم این است که بس از آنکه کثرتان این شخص تمام شد آن وقت يك لایحه مجددی بمجلس بیاورند و ما هم با قوت قلب برای می دهیم

برای اینکه میخواهیم کثرتانی که از مجلس گذشته بقوت خودش باشد و نزدیک است کثرتان او تمام شود و سه سالش تمام شده و ۳ ماه بیشتر باقی نمانده

پیشنهاد بکنند بنده هم رأی می دهم و دیگر اینکه تعیین کردن چهار هزار دو بیست تومان

بچه عنوان است ۵ هزار تومان یا ۴ هزار تومان معین کنند

ما باید کم کم آثار مستمریها را از بین ببریم و بنده مخصوصاً جدیت دارم که آن آثار سیاست منجوسه دوره فترت از بین

برود

بنده عرض کردم مسیورینی را ما لازم داریم

و استفاده هم میکنیم از علوم فرانسویها و حقیقتاً هم آنها با ما مساعدت علمی و سیاسی کرده اند

و بنده هم وجود پرینی را لازم میدانم اگر این مساعدتها را بنده نکویم تاریخ میگوید

ولی از همین جهت بود که مجلس چهارم وجود او را لازم میدانست و او را مجدداً استخدام کرد

و الا حالا بنده بیایم باعتبار این استخدام دو مرتبه آثار سیئه دوره شوم فترت را تجدید کنم

بنده مخالفم و علت مخالفتم هم از این راه است

بنده استدعا دارم آقایان وزراء تشریف دارند

آقای مخبر هم قبول کنند که این لایحه از دستور خارج شود بکناراید تا مدت کثرتان تمام شود

و این قدمی را که حالا میخواهند بردارند آن موقع بر دارند و الا ما هیچ نظری به مستخدمین نداریم و خیلی لایق و خوب هستند

مقصود بنده این است که کثرتان و اجاره هم نخورد و قتیکه کثرتانش تمام شد لایحه مجددی تقدیم مجلس کنند

آنوقت بنده هم موافقم

مخبر - خیلی تشکر میکنم از آقای آقا سید یعقوب که حقگذاری کردند از خدمات مسیورینی و مخصوصاً کمکهای علمی و ادبی که همیشه از طرف ملت فرانسه بملت ایران شده یادآوری فرمودند

ولی اینجایک اختلاف و اشتباهی بین بنده و ایشان هست که تصور میکنم اگر آن اشتباه رفع شود خودشان هم با بنده موافقت میکنند

اما اینکه نسبت سهوبه بنده داده که بنده عرض کردم در جوزای ۱۳۰۱ گذشته بوده است

اینطور عرض نکرده ام در تاریخ ۳۱ جوزای ۱۳۰۲ این کثرتان از تصویب مجلس گذشته و عمر مجلس هم همان روز آخراً بوده و مجالی هم باقی نبوده که از طرف دولت و وزارت عدلیه این اصلاح بمجلس بیاید

و منجر شد باینکه مجلس پنجم او را ترمیم کند و در اوایل مجلس پنجم هم این اصلاح بمجلس آمده

و ابابك مسئله دیگری که در توضیحاتم فراموش شد

عرض میکنم این است که این اضافه حقوق نه يك اضافه حقوقی است که تصور بفرمائید

برای همین مدت تجدید شده است و

برای این یکدفعه کتبرات است .
 خیر از سه سال قبل از کتبرات سابق
 که در ۱۹۲۰ بوده یعنی از هزار و نهصد و
 هفده تا انقضای این کتبرات که در بیست
 و شش منقضی می شود هیچ اضافه حقوقی
 برای مسویرینی منظور نشده است جز
 همین مبلغ که در حقیقت این اضافه حقوق
 مربوط به سه سال باین طرف می شود و خود
 جناب عالی هم همانطوری که اظهار امتنان
 فرمودید تصدیق می فرمائید که نسبت به
 مستخدمین خارجی که در خدمت دولت
 هستند پس از آنکه کتبراتشان منقضی
 شود و بنا شود کتبرات آنها تجدید گردد
 يك اضافه حقوقی برای آنها مقرر
 می شود و بنا شود کتبرات آنها تجدید گردد
 يك اضافه حقوقی برای آنها مقرر می شود
 و این مبلغ هم چون قسمت نشده از ابتدای
 کتراتش تا حال بنظر آقایان خیلی زیاد
 می آید و اگر تقسیم می شد به این سنوات
 معلوم می شد چندان مبلغ فوق العاده نیست
 رئیس آقای آقا سید یعقوب پیش
 نهاد کرده اند این لایحه از دستور امروز
 خارج شود .
 آقای آقا سید یعقوب توضیحی دارید
 بفرمائید .

آقا سید یعقوب - بنده برای خاطر همان
 مسئله که اول عرض کردم و در اول مجلس
 يك حرارت هایی که خارج از حدود قانون
 بود شد و برای اینکه نظرم این است که
 که ملت ایران چون يك ملت قدر دانی است
 مخصوصاً باید بيك ملتی که خدماتی به
 آنها کرده قدر دانی کند
 لهذا بنده خواستم يك ترتیبی بشود
 تا زمینه درست شود که
 در حقیقت يك سپاس گذاری از مسویرینی
 بشود .

این است که پیش نهاد کردم این
 لایحه امروز از دستور خارج شود و بماند
 برای جلسه دیگر و این پیش نهاد نه از نقطه
 نظر مخالفت است
 بلکه از این نظر است که مسیو
 یرنی حقیقتاً زحمت کشیده و ده دوازده
 سال است که در خدمت دولت بوده و در
 عدلیه زحمت کشیده و من با این که آخوند
 هستم هیچ وقت حقوق اشخاص بزرگ را از
 دست نمی دهم و فوق العاده مرهون محبت ملت فرانسه
 هستم از این جهت که امروز این همچنان
 و حرارت در مجلس پیدا شد بنده خواستم
 بماند برای جلسه بعد .

رئیس - آقای عدل الملک
 (اجازه)

عدل الملک - عرض کنم يك وقتی
 این جا آقای رهنما تمیز کردند که ساعات
 معدودت است .
 لوابی که در باب حقوق بلژیکی ها و
 کننل ماک کرماک بود گذشت
 ولی راجع به حقوق مسویرینی با اینکه

اغلب از ما ها در خدمات دولتی بوده ایم و
 با اغلب مستشارها مقایسه کرده ایم دیده ایم
 که مسیو یرنی بهترین مستشار های مملکت
 است و بالاخره يك كمك مختصری به او
 پیشنهاد کرده اند داده شود و گمان نمی
 کنم این جزئی كمك خرج منقضی باشد که
 می برود بيك سیویون و بر گردد چون يك اضافه
 حقوق فوق العاده نیست بنظر بنده بهتر این
 است که در همین جلسه این قضیه خاتمه
 پیدا کند .

وزیر امور خارجه - قانون تبعیت
 ایران چون مدت زیادی است وضع شده است
 و با مقتضیات امروزه مملکت متناسب نبود
 لهذا يك لایحه قانونی پیش نهاد شده
 است که تقدیم مجلس شورای ملی می کنم
 که بعد از اینکه بنظر نمایندگان محترم رسید
 و تصویب فرمودند بموقع اجرا گذاشته
 شود .
 يك فقره هم خاطر آقایان محترم
 مستمضر است

نظر به اینکه قانون سفرا اجرائش
 بعهده تأخیر افتاده بود و در سرطان گذشته
 تصویبی گرفته شد که حقوق يك عده از
 مامورینی که بر کز نیامده اند و آن قانون
 شامل حالشان بوده توقیف شود
 وزارت امور خارجه اقداماتی کرده
 سیزده نفر از آنها نه نفرشان بر کز وارد
 شده اند و چهار نفرشان در راه هستند لهذا
 این لایحه را تقدیم می کنم که حقوق این
 عده تاروژی که از محل خودشان حرکت
 کرده اند از توقیف خارج شود

و به آنها داده شود و این قسمت اخیر
 را بقید فوریت تقاضای کنم زودتر اجازه
 داده شود که حقوق آنها هم که اطاعت
 کرده اند و آمده اند پرداخت شود
 آقای مفتاح السلطنه را هم ب معاونت
 وزارت امور خارجه معرفی می کنم .

وزیر مالیه - یکی از اعضاء خیلی
 خوب وزارت امور خارجه میرزا
 اسحق خان که شاید بسیاری از آقایان هم
 سابقه و اطلاع بهال اوداشته اند چند ماه
 قبل متأسفانه مرحوم شده است

با وجود اینکه متجاوز از بیست سال
 بدولت خدمت کرده بود مع ذلك در تحت
 شرایط قانون استخدام يك وظیفه از برای
 بازماندگان او که غالباً بلکه همه اطفال
 او صغیر هستند نیست و دولت دلید نمی تواند
 راضی شود به این که بازماندگان مستخدمین
 خوب و صمیمی در یریشانی باشند
 لهذا يك پیش نهادی برای برقراری

وظیفه در باره ورثه میرزا اسحق خان رهبر
 منظور نمود که تقدیم می شود
 رئیس - جلسه را ختم می کنیم عده
 برای رای کافی نیست
 جلسه آتی روز سه شنبه دستور
 هم دستور امروز

(مجلس مقارن ظهر ختم شد)
 رئیس مجلس شورای ملی -
 مؤتمن الملک
 منشی م - م شهاب
 منشی احمد طباطبائی .
 جلسه صد و پنجاه و شش
 صورت مشروح مجلس
 یوم سه شنبه هشتم اردی
 بهشت ۱۳۰۴ مطابق
 چهارم شهر شوال
 المکرم

مجلس يك ساعت و سهر بع قبل از ظهر
 بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل
 گردید .
 صورت مجلس یوم یکشنبه ششم اردی
 بهشت فرائت شد
 رئیس - آقای آقا سید یعقوب
 (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده دو عرض دارم
 یکی در صورت مجلس دیگری در دستور
 و اما در صورت مجلس بنده دو تقاضا کردم
 اول اینکه از طرف مقام ریاست بوزیر مالیه
 اطلاع داده شود که برای جواب سؤالات
 حاضر شوند
 دیگر این که تقاضا کردم بسایر وزراء
 اطلاع بدهند که در موقع جلسه علمی دوسه
 نفرشان حاضر شوند که مذاکرات مجلس
 را اصفا کنند جز اول نوشته شده و جزء
 دوم یعنی تقاضای دوم نوشته نشده
 است .

رئیس - تقاضای دوم را هم مینویسند
 آقای معتمد السلطنه
 (اجازه)

معتمد السلطنه - در جزغاً بین بی اجازه
 آقای سالار اشرف را هم نوشته بودند در
 صورتیکه ایشان بتوسط بنده از مقام ریاست
 استجاره کرده بودند

رئیس - اشتباه شده است
 آقای عراقی
 (اجازه)

حاج آقا اسمعیل عراقی - بنده تصور
 می کنم اگر سوعاً تسامع نشده باشد بنده
 را جزو دیر آمدگان بی اجازه فرائت فرمودند
 و اشتباه شده است زیرا بنده دیر آمده بی
 اجازه نبودم

رئیس - تحقیق می شود بعد اگر لازم
 بود اصلاح می شود عده برای اخذ رای کافی
 نیست جلسه ختم می شود
 جلسه آتی روز پنجشنبه دهم اردی بهشت
 چهار ساعت بظهر ماند

(مجلس يك ساعت و نیم قبل از ظهر
 ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - مؤتمن الملک
 منشی - م - شهاب
 منشی - دکتر احشام طباطبائی